

Ett nytt regelverk för granskning av utländsk finansiering av trossamfund och andra verksamheter SOU 2026:42

Särskild utredare Michael Målqvist

23 juni 2026

Utredningens uppdrag

- Regeringen beslutade direktivet den 28 maj 2025 (dir. 2025:52)
- I uppdraget ingår bland annat att
 - kartlägga och analysera förekomsten av utländsk finansiering av trossamfund och andra verksamheter och i vilka syften den sker
 - analysera och ta ställning till om sådan finansiering som har extremistiska och andra antidemokratiska syften bör förbjudas, begränsas eller omfattas av särskild reglering
 - oavsett ställningstagande, föreslå ett regelverk och lämna nödvändiga författningsförslag
 - beskriva hur jämförbara länder har reglerat sådan utländsk finansiering
- Förslagen ska vara förenliga med grundläggande fri- och rättigheter enligt regeringsformen, Europakonventionen, EU:s rättighetsstadga och ICCPR

Hur utredningen har arbetat och avgränsat uppdraget

- Arbetet inleddes i juni 2025 och har bedrivits med två sakkunniga och åtta experter, nio möten
- Externa kontakter med Finansinspektionen, Skatteverket, Svenska Bankföreningen och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
- Avgränsning – Trossamfund och *andra verksamheter*
- Endast juridiska personer, ideella sektorn och organisationer som i huvudsak bedriver verksamhet med allmännyttiga ändamål
- Utanför uppdraget faller t.ex. huvudmän enligt skollagen, politiska partier och gärningar som redan är kriminaliserade
- Behov av insyn och konstaterad risk
- Utredningen har avgränsat arbetet till trossamfund, ideella föreningar och stiftelser

Ett allvarligt säkerhetsläge

- Sverige befinner sig i ett allvarligt säkerhetsläge med många och komplexa hot
- Främmande makt bedriver säkerhetshotande verksamhet och har enligt myndigheter bland annat utnyttjat trossamfund för detta
- Tre våldsbejakande extremistiska miljöer beskrivs: den högerextrema, den vänsterextrema och den islamistiska
- Ingen värdering av de olika extremistiska miljöerna, deras förmåga att begå attentat eller annars av hotbilden
- Av de olika extremistiska och antidemokratiska miljöerna har främmande makt och den islamistiska extremistiska miljön bedrivit verksamhet i de associationsformer som omfattas av utredningens arbete

Kartläggningen

- Tidigare utredning konstaterade att det förekommit utländsk finansiering från länder med bristande respekt för grundläggande demokratiska principer och med begränsad religionsfrihet
- Kartläggningarna i tidigare utredning och förstudie byggde bland annat på enkäter med låg svarsfrekvens och stora brister i årsredovisningar
- Svårigheter att fastställa omfattningen av utländsk finansiering

Kartläggningen *forts.*

- Utredningens kartläggning bygger på aggregerade finansiella uppgifter från Finansinspektionen, Svenska Bankföreningens medlemsbanker och kontrolluppgifter från Skatteverket
- Sammanlagda belopp, avsändarland, associationsform, verksamhet (SNI-kod)
- Inga uppgifter om syfte, mottagare, avsändare etc
- Materialet visar inflöden i en annan storleksordning än vad som antagits i tidigare studier

Kartläggningen – bankernas uppgifter

- Bankuppgifterna avser gränsöverskridande transaktioner 2020–2025
- Till verksamhet i religiösa samfund inkom omkring 3,5 miljarder kronor. Mest från europeiska länder och USA
- Inflödet från Mellanöstern, Nordafrika och vissa andra länder var omkring 4,3 miljoner kronor
- Till ideella föreningar, stiftelser och trossamfund med verksamhet som t.ex. humanitära insatser, studieförbundens utbildning, eller huvudnäring okänd, inkom omkring 21 miljarder kronor
- Inflödet från Mellanöstern m.fl länder var i denna kategori omkring 101 miljoner kronor

Kartläggningen – Skatteverkets uppgifter

- Skatteverkets kontrolluppgifter (KU80) avser år 2024 och bygger på betalningar från utlandet överstigande 150 000 kronor
- 79 organisationer med religiös verksamhet tog emot betalningar överstigande 150 000 kronor
- Sammanlagt 1,25 miljarder kronor för år 2024. Även här europeiska länder och USA, Mellanöstern begränsad utsträckning
- Särskilt redovisat urvalsgrupp av organisationer - 180 organisationer som enligt myndighetsbeslut inte uppfyller demokrativillkoren, eller där det annars funnits anledning att anta att en granskning av demokrativillkor kan vara påkallad
- I urvalet var inflödet 76,5 miljoner kronor åren 2020–2025, fördelat på 9 mottagare, främst från Storbritannien

Kartläggningen – slutsatser

- Utländsk finansiering kan inverka negativt på verksamheter i Sverige eller stärka befintliga extremistiska eller antidemokratiska miljöer i Sverige
- Stora belopp årligen till trossamfund och andra civilsamhällesorganisationer
- Krävs myndighetsgranskning för att bedömning ska kunna ske utifrån kontrollerbara uppgifter istället för antaganden och generaliseringar

Befintliga regelverk räcker inte

- Demokrativillkoren vid statsbidragsgivning, penningtvättslagstiftningen och lagen om granskning av utländska direktinvesteringar m.fl. hanterar inte de aktuella riskerna
- Regelverken har olika syften och är inte utformade för att samlat hantera riskerna med utländsk finansiering av trossamfund och andra verksamheter som kan stärka extremistiska miljöer eller främmande makt
- Det saknas ändamålsenliga verktyg för att granska och ytterst förbjuda problematiska mottaganden

Grundläggande fri- och rättigheter

- Ett nytt regelverk måste vara förenligt med grundläggande fri- och rättigheter
- Särskilt religionsfriheten och EU-rätten om fri rörlighet för kapital aktualiseras
- Utredningen har särskilt beaktat EU-domstolens dom mot Ungern där ett regelverk ansågs inte förenligt med EU-rätten
- Även tagit intryck från andra länders lagstiftning – Danmark, Norge, Frankrike och Österrike
- Skyddsvärda intressen, konkret och påvisbar risk, proportionerligt

Ett nytt granskningsystem

- Granskningsystem där utgångspunkten är att utländsk finansiering är tillåten men ska kunna förbjudas för att skydda Sveriges säkerhet och allmän ordning samt samhällets grundläggande värderingar
- Omfattar finansiering från någon som inte är svensk medborgare eller folkbokförd här, och en juridisk person utan säte i Sverige, eller en utländsk stat
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) föreslås bli granskningsmyndighet
- Ny lag om behandling av personuppgifter och anpassningar i sekretesslagstiftningen
- ”Lätt att göra rätt, fånga upp problematisk finansiering”

Förfarandet enligt den föreslagna lagen

- **Anmälningsskyldighet (6 §)**

- Mottagande av utländsk finansiering över 150 000 kronor ska anmälas till granskningsmyndigheten, senast en månad innan det första mottagandet. Anmälan kan avse flera mottaganden

- **Förbud mot kringgående (7 §)**

- Finansiering får inte tas emot för att kringgå anmälningsskyldigheten genom uppdelning eller mellanhänder

- **Förbud (12–13 §§) och framåtsyftande förbud (14 §)**

- Mottagandet förbjuds om det kan inverka skadligt på Sveriges säkerhet eller allmän ordning, eller om mottagaren inte uppfyller demokrativillkoren. Ett framåtsyftande förbud kan avse en viss finansiär eller all utländsk finansiering och gäller ett år i taget

Sanktioner

- **Uppgiftsskyldighet för Skatteverket (18 §)**
 - Betalningar från utlandet överstigande 150 000 kronor – möjliggör effektiv kontroll för granskningsmyndigheten, minskar administration för anmälningsskyldiga
- **Administrativa sanktionsavgifter (19–26 §§)**
 - Sanktionsavgift om lägst 25 000 och högst 25 miljoner kronor får tas ut vid överträdelser. Avgiften får efterges helt eller delvis om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller det annars vore oskäligt
- **Straffbestämmelser (27–29 §§)**
 - Olovligt mottagande av utländsk finansiering ger fängelse i högst två år, och grovt brott i lägst sex månader och högst sex år. I ringa fall döms inte till ansvar
- **Förverkande (30 §)**
 - Egendom som varit föremål för brott enligt lagen får förverkas

Ekonomiska konsekvenser

- Kostnadsökningar för granskningsmyndigheten på ca 11 mkr/årligen
- Första året ca 20-26 mkr beräknad kostnadsökning för granskningsmyndigheten (it-system m.m.)
- Brå genom CVE ca 2 mkr årligen
- Övriga myndigheter (Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten) ca 2 mkr
- Behöver finansieras med anslag från statsbudgeten
- Kostnader för berörda organisationer uppskattade kostnader för administrativa åtgärder – schablonkostnad på 500 kr/timme

Andra konsekvenser

- Positiva konsekvenser för Sveriges säkerhet, brottsbekämpningen och arbetet mot våldsbejakande extremism – bedöms kunna förebygga säkerhetshot, radikalisering och extremism
- Positiva konsekvenser för jämställdheten – bedöms kunna minska risken för att de verksamheter som bedrivs i Sverige påverkas av budskap som legitimerar ojämlika maktstrukturer mellan kvinnor och män
- Konsekvenserna för berörda organisationer – den ökade administrativa bördan är motiverad och proportionerlig i förhållande till den föreslagna lagens syfte. Kan stärka förtroendet för organisationerna som helhet

Tack för visat intresse

Särskild utredare Michael Målqvist

23 juni 2026